

قانون وصله و پینه بانکی

مشخص نیست که تصویب قانون تسهیل اعطای تسهیلات بانکی به افزایش کارایی بانکها منجر شود. از سوی دیگر، پس بانک مرکزی چه می کند؟

مشکلات اقتصادی با تزریق پول حل نمی شود. همان طوری اگر الان مجلس را پر از دلار کنیم، یک گوشی نوکیا هم تولید نمی شود. "مجلس به جای پیگیری طرح تسهیل اعطای تسهیلات بانکی، بهتر است بر اجرای قانون بانکداری بدون ربا اصرار ورزد." جملات فوق را به ترتیب بیژن شهبازخانی، نماینده ملایر و حسن سبحانی، نماینده دامغان، در مخالفت با دو فوریت طرح تسهیل اعطای تسهیلات بانکی و افزایش کارایی بانکها در صحن علنی مجلس عنوان کردند. اما بیش از یکصد نفر از نمایندگان مجلس بر پی نوشت طرحی امضا زدند که به اعتقاد برخی از مخالفان، به دلیل انحراف صورت گرفته در اجرای قانون بانکداری بدون ربا، اجرای طرح یادشده، تأثیری در افزایش میزان سرمایه گذاری و تولید نخواهد داشت.

غلامرضا مصباحی مقدم، عضو ناظر مجلس در شورای پول و اعتبار در این زمینه به خبرنگار «اقتصاد ایران» می گوید: «مسئله اگر قانون بانکداری بدون ربا به طور کامل اجرا شود و تسهیلات بانکی از سوی بانکها به شکل مشارکتی واقعی و بر اساس سود و زیان اختصاص یابد، بهترین نتیجه صورت خواهد گرفت.» البته وی صراحتاً به تأیید بودن نمایندگان از بروز تحول مثبت در سیستم بانکی اشاره می کند. از سوی دیگر، به اعتقاد برخی از نمایندگان مجلس و کارشناسان اقتصادی، اراده ای در سیستم بانکی برای اجرای قانون بانکداری بدون ربا وجود ندارد. به علاوه، به گفته مصباحی مقدم، اجرای این قانون نیازمند اطلاعات متقارن بین سیستم بانکی و سرمایه گذار است، در حالی که این سیستم، ابزار نظارتی مناسبی برای بررسی صحت و سقم گزارش های ارائه شده به بانک از سوی سرمایه گذار را در اختیار ندارد. لذا باید راهکارهایی جدی برای کاهش مشکلات سیستم بانکی اندیشید.

طرح جدید، نهادهای مالی جدید

حذف شورای عالی بانکها و عدم دریافت وثیقه خارج از طرح، از جمله الزامات قانون جدید تسهیل اعطای تسهیلات بانکی است. به گزارش خبرنگار ما، در قانون مذکور دولت مکلف شده تا پس از گذشت یک سال از تاریخ تصویب این قانون، با ایجاد نهادهای جدید مالی از جمله بانک جامع اطلاعات، رتبه بندی و اعتبار سنجی مشتریان، گروه های مشاور مالی و سرمایه گذاری غیردولتی، سامان دهی مطالبات معوق و مؤسسات تضمین اعتباری، زمینه تسهیل و تسریع اعطای تسهیلات بانکی را فراهم کند.

در این میان، بانک های عامل مجازند تا برای افزایش ضریب اطمینان بانکها، در راستای وصول تسهیلات اعطایی، حداکثر معادل ۲ درصد ارزش کسری وثایق طرح را به عنوان کارمزد پوشش ریسک، برای یکبار

دریافت کنند. همچنین در صورت درخواست متقاضی، بانک عامل موظف است حداکثر ظرف مدت دو هفته، مازاد ارزش وثایق خارج از طرح قابل رهنی را نزد سایر بانکها (سندیکای بانکی) توثیق کند. به موازات، پذیرش توجیه اقتصادی، فنی و مالی طرح تأیید شده توسط بانک عامل اول، برای سایر بانک های مشارکت کننده کفایت می کند.

اما دو هفته پس از آغاز بررسی جزئیات طرح مذکور در مجلس، حسن سبحانی و ۲۰ نفر دیگر از نمایندگان، پیشنهادی را مطرح کردند که با اختلاف یک رأی تصویب شد. البته سبحانی و نمایندگان موافق او پیشنهاد کردند بررسی این طرح به مدت سه ماه مسکوت بماند تا کمیسیون های مختلف با بررسی و اصلاح آن، موارد مشکل آفرین طرح را حذف کنند تا در کار سرمایه گذاری گشایشی حاصل شود. ولی عده ای از نمایندگان مجلس که تعدادشان به بیش از ۸۰ نفر می رسید، به این دلیل که دو هفته برای بررسی طرح مذکور وقت صرف شده و این طرح با همکاری بانکها و کارشناسان و در راستای اشتغال زایی تهیه شده، به این پیشنهاد رأی منفی دادند. تعداد رأی موافق و مثبت نیز ۱۰۳ رأی و رأی ممتنع ۱۲ رأی از مجموع رأی ۲۲۲ نماینده بود.

مخالفان طرح مذکور از جمله رییس مرکز پژوهش های مجلس، معتقد بودند که نیازی به قانون گذاری جدید نیست. آقای توکلی دلایل دیگری از جمله مغایرت طرح با قوانین برنامه چهارم توسعه را در بیان مخالفت خود با اصل طرح مذکور نام برد و از موضع دولت به بررسی طرح پرداخت. به اعتقاد توکلی، این طرح، اعطای تسهیلات تکلیفی را بر دولت تحمیل می کند. در مقابل، موافقان طرح با ارائه آمارهای مختلف اقتصادی و صنعتی، بر اهمیت تصویب این طرح و تأثیر آن بر تولید و سرمایه گذاری تأکید می کنند. در همین زمینه رضا عبداللهی، رییس کمیسیون برنامه و بودجه و

محاسبات مجلس، با اشاره به اینکه ایران از لحاظ محصول ناخالص داخلی، رتبه ۹۱ را در بین ۱۸۰ کشور جهان در اختیار دارد و یا با نرخ ۱۴/۶ درصدی تورم، حایز رتبه ۱۷۳ است، گفت: در صورتی که بخواهیم رشد اقتصادی سریع تری داشته باشیم و از فقر رهایی پیدا کنیم، باید جریان ورود سرمایه به بخش تولید و سرمایه گذاری را تسهیل کنیم.

به هر حال، نمایندگان مجلس روز بیست و پنجم اردیبهشت ماه سال جاری، با ۱۳۷ رأی موافق و ۱۸ رأی مخالف از مجموع رأی ۱۹۵ نماینده حاضر، به کلیات طرح تسهیل اعطای تسهیلات بانکی رأی مثبت دادند. در این میان، از مهمترین مصوبات مجلس در خصوص این طرح، می توان به دریافت نکردن وثیقه خارج از طرح از متقاضیان دریافت وام، تسریع و تسهیل دریافت تسهیلات بانکی و تأثیر آن بر اشتغال پایدار به ویژه در مناطق محروم اشاره کرد. همچنین بر اساس این قانون، قراردادهایی که بین بانک و مشتری در اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا منعقد می شود، در حکم اسناد رسمی بوده و از مزایای اسناد تجاری از جمله بی نیازی به تودیع خسارت احتمالی بابت اخذ تأمین قرارداد، برخوردار است.

گفتنی است، اگر چه به اعتقاد موافقان طرح مذکور، قوانین موجود بانکی که در حال حاضر سیستم بانکی آن را اجرا می کند، به دلیل سخت گیری های بسیار زیاد، به ضرر سرمایه گذاری و تولید است، اما مخالفان به یک مسأله بسیار مهم که همان، اجرا نشدن کامل و دقیق قانون بانکداری بدون ربا است، اشاره کرده و دلیل مشکلات سیستم بانکی را، مدار نبودن بانک عنوان می کنند. آنها می گویند هیچ عرف و منطق حقوقی نمی گوید که شرکا از یکدیگر وثیقه بگیرند. به علاوه، گاهی اوقات مردم باید عادت کنند که برای مدتی، سرمایه خود را به بانک بسپارند و در سود و زیان آن شریک شوند. ■